א) [מתחללין ולא מתחללין כ"ה גי' תוס' בסוכה מ:

ד״ה על חיין), כ) [לקמן מו.], ג) לעיל מד., ד) מעשר

שו א מיי' פ"ו מהל' מכירה הל' א סמג טשיו פב מוש"ט ח"ח מי מו בג מיי שם הלי טוש"ע שם סעי' ד

מעשר שני ונטע רבעי הלי י סמג עשין קלו:

רבינו חננאל

עד שיפרט ונמצא מתעכב מלעלות לרגל אבל בפירות על דינרין דברי הכל מחללין. וחד אמר אפי׳ בפירות על דינרין . נמי מחלוקת והכין סוגיא נמי מותרוקות דווכין סוגיא דשמעתא כהאי לישנא ומשום גזירה דלישנא קמא עלתה בקושיא. וסוגיין לכ"ה דהבא טיבעא הוי. והא דאמר רבא האי תנא סבר דהבא טיבעא הוי עמדה. ודסתם לן הזהב קונה את הכסף דמשמע דהרא פירא הוה ומשמע דהבא פיזא ההה אית לן לאוקומה דלגבי כספא בלחוד הוי פירא אבל לכל מילי כגון מקח וממכר בכלים ובפירות ולענין מתנה טיבעא הוי ואינו נקנה בחליפיז וגם אינו נעשה חליפין. ור׳ שמעון סבר נמי דהבא . גבי מקח וממכר טיבעא גבי מקוד דממכו טיבעא הוי דתני טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית וליתנהו ל) להני טלית וליתנהו אי להבי כולהו אלא אמר גאון הלכה ³) דהבא פירא הוי ומיקני אפילו בחליפיז ולא בעי אגב קרקע אפיי במתנה. איתמר רב ולוי חד אמר מטבע נעשה חליפין כלומר הנותן דינר זהב לחבירו בתורת חליפין . קונה כמה דינ׳ וכמה. וחד קונו כמודריני וכמוז. וווו אמר אין מטבע נעשה חליפין. ואקשי׳ עליה תנן . הזהב קונה את הכסף מאי נעשה חליפין ופרקי' לא בדמים כלומר נתחייב בעל הכסף לתת לבעל הזהב רמי זהבו. אי הכי אימא רישא דברייתא הזהב קונה את הכסף כיצד מכר דינר של זהב בכ״ה דינרין . בחליפין היינו דקתני נקנה בין רב למעט אלא אי אמרת בדמים נתחייב גברא מיבעי ליה למיתנא. גבוא מיבפי ליוו למיונא. ואמרי' תני הזהב מחייב כדאמרי' לעיל ופריק רב אשי לעולם בדמים ומאי . הכי קאמר נתחייב המוכו לתת לקונה מאיזה מקום שהוא המטבע שהתנה לו שאם אמר לו כספים חדשים אין יכול לתת לו ישנים ואע״פ שהישנים ישנים הע״פ שהישנים טובים הם מן החדשים דיכול למימר ליה ליישנן בעינא להו. ואקשי׳ על רב פפא דאמר מטבע נקנה בחליפין מהא דתנן

גזירה שמא ישהה עליותיו

של כסף כיון שמשך זה דינר זהב נקנה הכסף בכל מקום שהוא אי אמרת נקנה בחליפין מהא התנן במעשר שני פ'י המוליך פירות וכו'י היה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לחבירו הרי פירות הללו נתונים לך במתנה

ל) אולי צ"ל להני כללי. ב)כ"כ הרא"ש בשם המחבר הלו.

ארן מטבע נעשה חדיפין. אפילו לרב ששת דלא בעי כלי פסל שמא ישהה עליוסיו. עד שיספיק להיות לו סלעין מעשר עד הכא מטבע כפרש"י משום דדעתיה אלורתא דעבידא דבטלה וא"ת ולרב נחמן דאמר לקמן (דף מו.) דכלי דוקא בעי וכי פליג. אסוקי מסיק להו. שאין משאן כבד שמעט הן: אפי' בפירות על ארב ולוי וי"ל דמטבע מיקרי שפיר כלי שראוי לשקול בו משקולת דינרין מחלוקם. דפירי נמי אתי לשהויי: היינו דקסני לא יעשה.

ועוד דראוי לתלותו בצואר בתו ובלאו הכי ל"ל דמקרי כלי דאי לא מקרי כלי אם כן אמאי נעשה חליפין הלא אפילו לרב ששת דלא בעי כלי מ"מ פירא מיהא בעי ומטבע לא מהרי פירי כדאמר בסמוך אפי׳ למ״ד אין מטבע כו' מידי דהוה אפירא לרב נחמן ולקמן (דף מו:) נמי אמרינן ולמאי דס"ד מטבע מאי כילד ה"ק ופירי נמי עבדי חליפין ועוד אמרי׳ לקמן (דף מז.) במנא למעוטי פירות ביה למעוטי מטבע אלמא לא מקרי פירי ואי גם כלי לא הוי אמאי נעשה חליפין אלא ודאי כלי מקרי וי"א שחשוב כלי לפי שיולא בהולאה והונין בו כל דבר ואין נראה דלקמן (דף מו.) משני בפרוטטות דליכא עלייהו טבעה וכן מתני׳ דכל המטלטלין קונין זה את זה מוקי לקמן (דף מו:) אניקא ואניגרא אלמא אפילו היכא שאין יולאין בהולאה נעשה ונקנה בחליפין:

באר לאו בחליפין. וא״ת וכי לא ידע סיפא דהכסף אין קונה את הזהב ועוד מאי מייתי בתר הכי ועוד תניא מי אלימא ממתני׳ שואת הפרכא גופה כבר הביא ממתניתין ויש לומר דה"פ מאי לאו אף בחליפין דהוהב קונה את הכסף בכל ענין בין בחליפין בין בדמים והכסף חינו קונה את הזהב בדמים וקתני אינו קונה ולא אינו מחייב משום דתנא רישא הזהב קונה דמיירי גם בחליפין ומשני דאף רישא לא מיירי אלא בדמים ומשני תני מחייב אינו מגיה המשנה אלא קונה פי' מחייב ומייתי ועוד תניא לא קנה עד שימשוך משמע דאי אפשר לקנות אלא במשיכת הזהב אבל מתני׳ מלי למימר דאינו קונה בדמים:

ונהנינהו

מְקום שהוא נתחייב גברא מיבעי ליה אמר רב אשי לעולם בדמים ומאי בכל מקום שהוא יכמות שהוא כדאמר ליה אי אמר ליה מארנקי חדשה יהבינא לך לא מצי יהיב ליה מארנקי ישנה אע"ג דעדיפי מינייהו מ"מ דאמר ליה לישנו קא בעינא להו אמר רב פפא אפילו למ"ר אין מטבע נעשה חליפין מיעבר הוא דלא עביד חליפין אקנויי מיקנו בחליפין מידי דהוה אפירא לרב נחמן פירא לרב נחמן לאו אע"ג דאינהו לא עבדי חליפין אקנויי מקנו בחליפין מבעא נמי לא שנא מיתיבי סיהיה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לחבירו הרי פירות הללו נתונים לך במתנה וחוזר

שמא ישהה עליותיו דזימנין דלא מלו זוזי בדינרא ולא מסיק (6) ובית הלל סברי לא גזרינן שמא ישהה עליותיו דכי לא מלו נמי בדינרא אסוקי מסיק להו אבל בפירות על דינרין דברי הכל מחללינן דכיון דמרקבי לא משהי להו וחד אמר אפילו בפירות על דינרין נמי מחלוקת בשלמא להך לישנא דאמרת דמדאורייתא משרא שרי ורבנן הוא דגורו ביה היִינו דקתני יעשה ולא יעשה אלא להך לישנא דאמרת דמדאורייתא פליגי 6מחללינן ולא מחללינן מבעי ליה קשיא איתמר רב ולוי חד אמר מטבע נעשה חליפין וחד אמר מאין ממבע נעשה חליפין אמר רב פפא מ"ם דמ"ד אין מטבע נעשה חליפין משום דדעתיה אצורתא וצורתא עבידא דבמלא תנן יהזהב קונה את הכסף מאי לאו בחליפין וש"מ ממבע נעשה חליפין לא בדמים אי הכי הזהב קונה [את] הכסף מחייב מבעי ליה תני הזהב מחייב הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא הכסף אינו קונה את הזהב אי אמרת בשלמא בדמים היינו דאמרינן דהבא פירא וכספא מבעא ומבעא פירא לא קני אלא אי אמרת בחליפין תרוייהו לקנו אהדדי ועוד תניא הכסף אינו קונה את הזהב כיצד מכר לו עשרים וחמשה דינר של כסף בדינר של זהב אע"פ שמשך את הכסף לא קנה עד שימשוך את הזהב אי אמרת בשלמא בדמים משום הכי לא קני אלא אי אמרת בחליפין נקני אלא מאי בדמים אי הכי אימא רישא הזהב קונה את הכסף כיצד ימכר לו דינר של זהב בעשרים וחמשה דינר של כסף כיון שמשך את הזהב נקנה כסף בכל מקום שהוא אי אמרת בשלמא בחליפין היינו דקתני נקנה כסף בכל מקום שהוא אלא אי אמרת בדמים האי נקנה כסף בכל

דתשמע מינה מטבע נעשה חליפין: וטבעא פירא לא קני. אי משום דמשיכת ממכר מפורשת מן התורה כדלקמן (דף מו:) אי משום

דתיקנוה רבנן שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה: **סרוייהו לקנו**. דכיון דמטבע נעשה חליפין מה לי של כסף מה לי של זהב: ועוד **סניא כו'.** דשתעינן מינה דלאו בחליפין עסקינן: אלא אי אמרס. קונה ואינו קונה דקאמר בחליפין קאמר: ליקני. דהא תנא רישא

הזהב קונה את הכסף דאשמועינן בה מטבע נעשה חליפין: למות שהיא. כמו שהתנה עמו: מארנקי חדשה. של מטבע סלעין חדשים: לישנן בעינה. לריך אני להניחן זמן מרובה וחדשים נוחים לי שלא ישחירו יותר מדאי: אפי' למ"ד אין מטבע נעשה חליפין.

לקנות את שכנגדו: **אקנויי מיקנו בחליפין.** קנין סודר או מטלטלין שכנגדו קונה אותו בחליפין מכיון שמשך בעל המטבע החליפין משכנגדו נהנה" המטבע לבעל הסודר: מידי דהוה אפירום. לרב נחמן כל דבר שאינו כלי קרוי פירא לגבי חליפין ופליגי רב ששת ורב

נחמן לקמן (דף מו.) בשמעתין דאמר רב נחמן נעל דוקא כתיב שיהא כלי ולא שום דבר שאינו כלי עושה חליפין ומודה הוא שכל

דבר שכנגד הכלי נקנה בחליפי הכלי דכתיב (רות ד) לקיים כל דבר. אלמא אע"ג דפירי לא עבדי חליפין לקנות שכנגדו נקנה הוא בחליפין של כלי מכיון שמשך בעל הפירות את הכלי נקנו פירות לבעל הכלי: ואין בידו מעום. ורוצה לחלל מעשר שלו ₪ והערים בפדיונו לחלל על ידי מקח וממכר שמוכרו לאיש אחר כדי שלא יתחייב חומש דכתיב (ויקרא כו) אם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף ממעשרו ולא הלוקח מעשר שני של אחרים: אומר לחבירו. שהוא אוהבו ויודע בו שאינו עושה אלא להיפטר מן החומש:

הרי פירום הללו. של מעשר שני: נסונים לך במסנה. ומכיון שקנאן זה במתנה נעשה הראשון נכרי אללם ויוכל לפדותם בלא חומש:

ולא קתני לשון חלול דקסבר יש חלול אבל חכמים החמירו עליו: ואין מחללין מבעי ליה. הכי איבעי ליה למיתני ב"ש אומרים אין סלעים מעשר שני מתחללין על דינרי זהב אי משום כסף שני אי משום דדהבא פירא הוא דהוי איסור דאורייתא ולא מיתפשי בקדושת מעשר: מטבע נעשה **חליפין.** הבא להחליף מטבע בדבר אחר שלא בתורת מקח וממכר אלא בתורת קנין כדרך שקונין בסודר שהקונה נותן סודר למקנה והוא מקנה לו הקרקע או המטלטלין במשיכה שהוא מושך הסודר כדכתיב (רות ד) שלף איש נעלו ונתן לרעהו אף מטבע שאע״פ ששנינו נתן לו מעות ולה משך הימנו פירות יכול לחזור בוס הני מילי כשנתנו בתורת דמים כדרך מקח וממכר אבל אם נתן בתורת חליפין כיון שמשך זה את המעות נקנה לו החפץ שלו בכל מקום שהוא: אין מטבע נעשה חליפין. כדמפרש רב פפא: מ"ט דמ"ד כו'. הא ליכא למימר דאית ליה דרב נחמן דאמר לקמן (דף מו.) אין קונין אלא בכלי דנעלו כתיב דח"כ חדמפלגי במטבע ליפלגו בכל דבר שאינו כלי אלא על כרחך ס"ל דכל המטלטלים נעשין חליפין לקנות את שכנגדו ובמטבע לחודיה פליגי: משום דדעתיה חלורתח. דעתו של מקנה את החפץ ונוטל המטבע בחליפין אינו סומך אלא על הלורה שבו שחין המטבע חשוב חלה ע"י לורה שבו ולורתה עבידה דבטלה שהמלך פוסלה וגוזר ללור לורה אחרת הלכך הוה ליה כדבר שאינו מסוים ושלם ולקמן (שם) ממעטים דבר שאינו מסוים מדכתיב נעל: הוהב. דינרי זהב דהוי ליה מטבע: הוהב קונה. משמע מעכשיו הכסף קנוי לו בכל מקום שהוא שם ואין לשון י הוהב נופל אלא בדבר שהוא בעין והחליף זה בזה וחי בתורת דמים שמושך הימנו דינר זהב בכ"ה דינר כסף אין כאן כסף קנוי אלא המושך הזהב נתחייב לו מעות

במשיכה זו והכי איבעי ליה למיתני

הזהב מחייב את הכסף וגורם למושך

לחייבו כסף: הכי נמי מסתברת.

דבתורת דמים ולא בתורת חליפין

שיגיעו לדמי דינר זהב בשנה שניה שימכור מעשרות שנה הבאה:

ווהן א לעיל ווה, ד) ונעקו שני פ"ד מ"ה, ד) [לעיל מד.], ו) [ל"ל הזה], 1) בס"א: שכנגדו מקנה, 1) ל"ל ולהערים, הגהות הב"ח (א) גם' ולא מסיק להו

מוסף רש"י הזהב קונה את הכסף. סלוקח דינרי זהב טבועים בדינרי כסף ונתו לודינרי זהב, משיכת הזהב קונה את הכסף לבעל הוהב ונתחייב לו זה משקיבל דינרי זהב לתת לו דינרי הכסף ואינו יכול לחזור בו (לעיל מד.). הכסף אינו קונה את הזהב. שאם נתן לו דינרי הכסף תחילה לא קנה ויכולים שניהם לחזור, דמטבע כסף הוי מעות, משום דחריפי לינתן בהולאה ודינר זהב אינו אלא כשאר מטלטלין ופירות, ומעות אינן קונות עד שימשוך המטלטלין, אבל משיכת המטלטלין קונה ואין אחד מהם יכול לחזור בו (שם).